

Funkcionalna endoskopska operacija sinusa (FESS) - indikacije, tijek, oporavak i komplikacije

Operacija sinusa izbor je liječenja za one bolesnike kojima ne pomaže konzervativno liječenje upale sinusa (prirodno liječenje sinusa, inhalacija sinusa, čaj za sinuse, antibiotik za sinuse, kapi za sinuse, čišćenje sinusa).

Problemi sa sinusima česti su u razvijenim zemljama, uglavnom su virusne etiologije i prođu sami od sebe. Rijetko se na virusnu upalu sinusa komplicira i bakterijska infekcija (gnojna upala sinusa) koja zahtijeva antibiotsku terapiju.

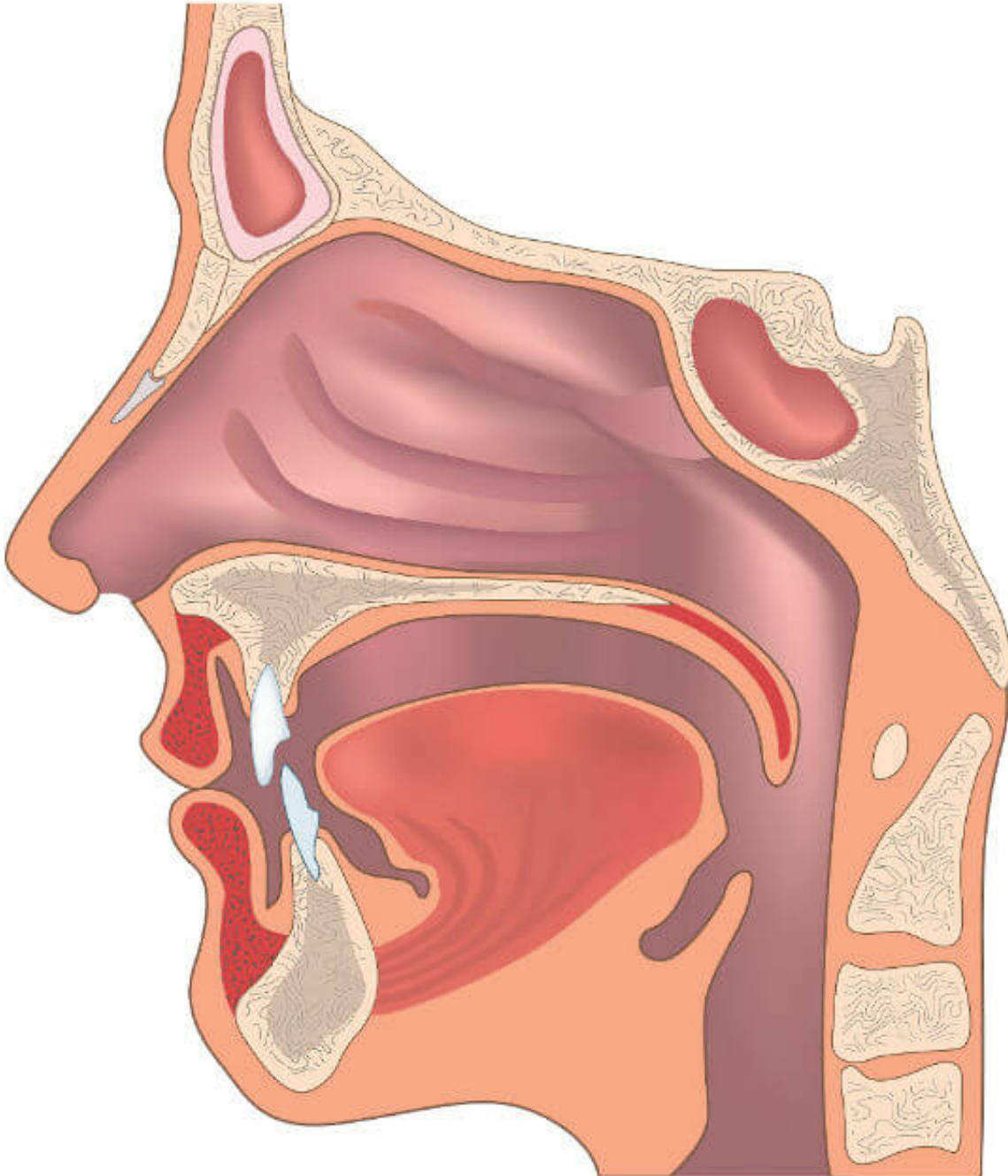
Osobe koje imaju strukturne promjene u nosu koje otežavaju cijedenje sekreta iz sinusa u nos (npr. **polipi u nosu ili devijacija nosa, tj. septuma**) imaju **veći rizik za razvoj kronične upale sinusa** (kronični sinusitis).

Simptomi upale sinusa su bolni sinusi, glavobolja od sinusa, sekret iz nosa u grlo (šlajm iz sinusa cijedi se u ždrijelo) i razvijaju se zbog nakupljanja sekreta u sinusima koji se ne može cijediti u nos.

Danas su endoskopski zahvati preuzeli vodeću ulogu u kirurgiji sinusa u odnosu na klasični, otvoreni pristup koji se rijetko obavlja. Endoskop pruža direktan, minimalno

invazivni pristup sa značajno manjim udjelom komplikacija (bol, oteklina, krvarenje).

Operacija sinusa naziva se funkcionalna endoskopska operacija sinusa (FESS).

Paranasalni sinusi

Paranasalni sinusi su šupljine ispunjene zrakom nastali pneumatizacijom lubanje. Razlikujemo nekoliko sinusa:

- maksilarni sinus (ispod oka),
- etmoidni sinus (u dubini lubanje, iza nosa),
- frontalni sinus (na čelu),
- sfenoidni sinus (u dubini lubanje, iza nosa).

Sve šupljine pokrivene su **respiratornim epitelom dišnog sustava** i povezane su s nosnim šupljinama.

Upala sinusa (akutni i kronični sinusitis)

Paranasalni sinusi mogu biti mjesto upale i tada govorimo o sinusitisu. **Sinusitis je učestala bolest i gotovo uvijek dolazi u kombinaciji s upalom nosa (rinitis) pa govorimo o rinosinusitisu.** Virusne infekcije gornjeg dišnih puteva kompliciraju se sinusitisom u 0.5% slučajeva. Upala sinusa može biti i **odontogenog porijekla - od upale vezane za zube.**

Akutni sinusitis se definira kao infekcija paranasalnih šupljina koja traje do 1 mjesec, a **kronični sinusitis nazivamo upalu sinusa koja traje duže od 3 mjeseca.**

Saznajte više: [Akutni sinusitis - uzroci i liječenje](#)

Rizični čimbenici za razvoj upale sinusa su:

- infekcija gornjeg dišnog sustava,
- alergija,
- [deformacija septuma nosa](#),
- odontogena upala (upala vezana za zube),
- strano tijelo u nosu ([nosni polipi](#), tumori).

Glavni simptomi sinusitisa su **glavobolja i bol u mjestu zahvaćenog sinusa** (bolovi oko očiju i na obrazima, glavobolja, zubobolja, bol u uhu). Nos je gotovo uvijek začepljen s gnojnim sekretom i pacijenti osjećaju cijeđenje sekreta iz nosa prema ždrijelu. Javljaju se teškoće s disanjem kroz nos i govor kroz nos.

Saznajte više: [Simptomi i liječenje upale sinusa](#)

Komplikacije akutnog sinusitisa su:

- bakterijski sinusitis,

- **kronični sinusitis** (kronična upala sinusa, kronično začepljeni sinusi),
- stvaranje apscesa (nakupina gnoja),
- širenje infekcije na kosti lica ([osteomijelitis](#)),
- širenje infekcije na moždane ovojnice ([meningitis](#)).

S obzirom na to da je akutna upala sinusa najčešće **virusne etiologije, liječenje se provodi simptomatski**: prirodno liječenje sinusa, inhalacija sinusa, čaj za sinuse, antibiotik za sinuse, kapi za sinuse, čišćenje sinusa, dekonjestivi i kortikosteroidi. **Dekongestivi i kortikosteroidi se ne smiju primjenjivati dugo** jer mogu uzrokovati oštećenje krvnih žila nosa. Mali broj akutnih sinusitisa komplicira se bakterijskom infekcijom i tada je opravdana primjena antibiotika kako bi se spriječile komplikacije navedene iznad.

Saznajte više: [Inhaliranje sinusa - inhalatorom, morskom vodom i eteričnim uljima protiv začepljenih sinusa](#)

Kronični sinusitis može postati veliki problem ako ne odgovara na konzervativno liječenje (prirodno liječenje sinusa, inhalacija sinusa, čaj za sinuse, antibiotik za sinuse, kapi za sinuse). Tada se **preporučuje operacija sinusa** kako bi se uklonile tegobe bolesnika.

Operacija sinusa nužna je i kad postoje **strukturni deformiteti** koji onemogućavaju liječenje poput devijacije nosnog septuma ili nosnih polipa.

Saznajte više:

- [Polipi u nosu - uzroci, simptomi, liječenje i prirodni načini ublažavanja tegoba](#)
- [Devijacija septuma - uzroci, simptomi i liječenje](#)

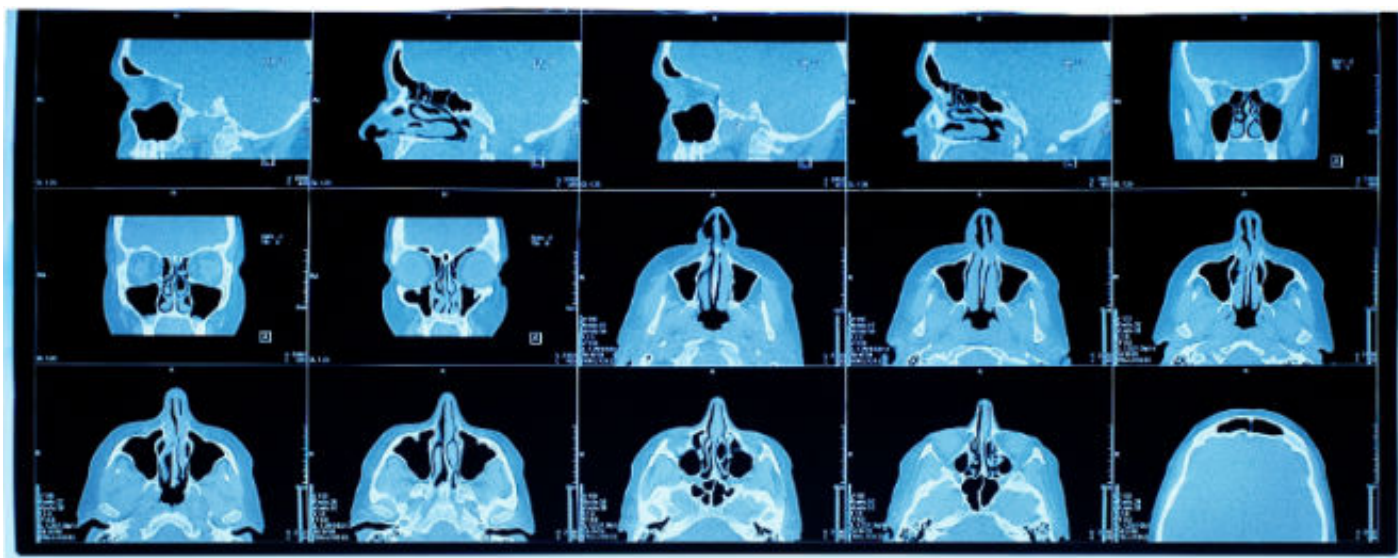

Operacija sinusa - dijagnostička obrada

Svakog pacijenta s kroničnim sinusitisom koji ne reagira na terapiju treba detaljno obraditi specijalist otorinolaringologije. Dijagnostička obrada uključuje:

- fizikalni pregled - pojava boli pritiskom na područje sinusa,
- uzimanje brisa nosa - mikrobiološka analiza uzročnika upale,
- rendgensko snimanje sinusa (**RTG sinusa**),
- punkcija sinusa - uzimanje uzorka tekućine iz sinusa,
- **nazalna endoskopija i sinusoskopija** - uvođenje savitljive cijevi u nosni hodnik do unutrašnjosti sinusa. Procjena anatomskih deformacija nosnog septuma, nosnih školjki i nosnih hodnika,
- **CT sinusa** - detaljniji prikaz sinusa radi orijentacije kirurgu o promjenama u sinusima,
- alergološka obrada - epikutani test na inhalacijske i nutritivne alergene.

Operacija sinusa - funkcionalna endoskopska operacija sinusa (FESS)

Najčešća operacija koja se danas izvodi je funkcionalna endoskopska operacija sinusa (engl. *functional endoscopic sinus surgery*, FESS). **Cilj operacije sinusa je odstraniti tkivo koje blokira drenažu sinusa.**

Funkcionalna endoskopska operacija sinusa oblik je **minimalno invazivne kirurgije** u kojoj se zahvat na sinusima obavlja uz izravnu vizualizaciju **endoskopom** i pristupom **kroz nosnice, bez reza na koži**. Kirurg ispire sinuse i povećava prirodni otvor sinusa kako bi olakšao cijeđenje sekreta u nos.

Endoskopski pristup omogućava **dobru preglednost i vidljivost** dubokih struktura uz minimalnu invazivnost. Ova kirurgija se naziva funkcionalnom jer teži uspostavljanju odnosno očuvanju funkcije nosa i paranazalnih sinusa uključujući dobru prohodnost nosa te mogućnost ventilacije i drenaže paranazalnih sinusa.

Endoskopska operacija sinusa - cijena u privatnim poliklinikama je oko 16 000kn.

Funkcionalna endoskopska operacija sinusa - tijek

Operacija se izvodi u **općoj endotrahealnoj anesteziji**, što znači da je prethodno potrebno učiniti i uobičajeni **pregled anesteziologa** za kirurški zahvat.

Saznajte više: [Opća anestezija - priprema, tijek i posljedice](#)

Operacija se izvodi pomoću kirurških instrumenata – hvatalica, noževa, aspiratora i elektrokauteza radi zaustavljanja krvarenja iz krvnih žila.

Tijekom operacije moguće je ukloniti nosne polipe (operacija polipa u nosu), oboljele dijelove sluznice i učiniti otvore u kostima kako bi proširili komunikaciju sinusa s nosnim šupljinama i olakšali cijeđenje sekreta iz sinusa.

Sama operacija ovisi o opsegu i lokalizaciji bolesti te je individualno prilagođena svakom pacijentu.

Uz odgovarajući preoperativnu pripremu, dobru anesteziju, kontrolu krvnog tlaka tijekom operacije i precizan i pažljiv rad kirurga, krvarenje je svedeno na minimum.

Funkcionalna endoskopska operacija sinusa - video

<https://www.youtube.com/watch?v=2RaBaAi0aIY>

Funkcionalna endoskopska operacija sinusa - oporavak

Kod većine bolesnika zahvat protekne **bez ikakvih komplikacija uz blagu do umjerenu postoperativnu bolnost**. Nakon zahvata u obje nosne šupljine se postavljaju tamponi koji se odstranjuju drugi do peti postoperativni dan.

Planirani otpust iz bolnice je od prvog do petog postoperativnog dana.

U danima nakon operacije sluznica nosa je zadebljana te je potrebno koristiti kapi za nos za ublažavanje edema i ubrzavanje oporavka.

Operacija sinusa - bolovanje: povratak svakodnevnim aktivnostima moguć je nakon tjedan dana, a fizička aktivnost nakon 3 tjedna.

Operacija sinusa privatno, cijena se kreće oko 16 000kn (sama operacija).

Funkcionalna endoskopska operacija sinusa - komplikacije

Postotak komplikacija za sve FESS operacije je oko **0.5%**.

Operacija sinusa - komplikacije su rijetke, a mogu uključivati:

- krvarenje iz arterija ozlijeđenih tijekom operacije - zbrinjava se tamponiranjem ili kauterizacijom,
- priraslice - vezivni tračci,

- suženje oka,
- oteklina oka, oticanje vjeđa - nastaje kod preranog ispuhivanja nosa nakon operativnog zahvata,
- hematoma oka,
- smetnje vida (dvoslike, ograničene kretnje oka) - iznimno rijetke, zahtijevaju hitnu reoperaciju,
- ozljeda moždanih ovojnica - rinolikvoreja (otjecanje likvora kroz nos).